

## Анотація дисципліни

1. *Назва курсу:* **Геоекологічна експертиза території**
2. *Лектор:* Клименко Валентина Григорівна, доцент
3. *Статус:* вибіркова дисципліна
4. Курс: четвертий курс, 8 семестр
5. *Кількість кредитів:* 3 . *Загальна кількість академічних годин:* 90 годин, 4 академічних години на тиждень (20 години - лекції, 20 години - практичні заняття, 50 годин - самостійна робота).

6. *Опис дисципліни:*

*Мета дисципліни-* запобігання негативному впливові антропогенної діяльності на стан навколишнього середовища та здоров'я людей, а також оцінка ступеня екологічної безпеки господарської діяльності й екологічної ситуації на окремих територіях та об'єктах.

*Основні завдання вивчення дисципліни* - дослідити взаємодію людського суспільства з навколишнім природним середовищем. Вирішення цієї проблеми вимагає екологічних знань від кожного члена суспільства, обов'язкового узгодження людської діяльності з фундаментальними законами розвитку навколишнього середовища.

*Компетентності:* глибоке розуміння географічних основ раціонального природокористування й охорони природи.

Згідно з вимогами освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми студенти повинні досягти таких результатів навчання:

1. Мати уявлення про значення екологічної експертизи для сучасно екологічної політики України.
2. Застосовувати законодавчі та нормативно-правові основи екологічної експертизи та оцінки впливу на довкілля в Україні.
3. Визначати алгоритм екологічної експертизи, об'єкти та суб'єкти екологічної експертизи, їх мету та функції.
4. Вміти аналізувати форми та види проведення екологічної експертизи.
5. Застосовувати порядок проведення екологічної експертизи.
6. Визначати особливості проведення екологічної експертизи різних об'єктів та окремих видів діяльності.
7. Вміти вільно користуватись понятійно-термінологічним апаратом дисципліни.
8. Розробляти програму впровадження та проведення екологічної експертизи на підприємстві.
9. Визначати напрямки, методи екологічної експертизи.
10. Оцінювати діяльність підприємства, як потенційного джерела техногенної небезпеки для навколишнього середовища.
11. Оцінювати ризик виробництва для навколишнього середовища.
12. Здійснювати екологічну експертизу на підставі діючих нормативно-правових актів.
13. Формулювати рекомендації щодо організації та удосконаленню системи екологічного менеджменту на підприємстві.
14. Розробляти заходи покращення екологічної ситуації території на підставі результатів екологічної експертизи.
15. Визначити забруднення атмосфери, водних ресурсів, земельних ресурсів, відходів за різними методиками й методами.
16. Запропонувати різні заходи по забезпеченню охорони атмосферного повітря, водних, земельних ресурсів та відходів

*Структура курсу:*

**Розділ 1.** *Головні аспекти, нормативна база, державне регулювання та управління у галузі екологічної експертизи*

**Тема 1.** *Вступ.* Поняття геоекологія, експертиза. Зміст, предмет і об'єкт, методи геоекології та її народногосподарське значення. Екологічна експертиза: мета, завдання, принципи, критерії, типи. Об'єкти і суб'єкти експертизи.

**Тема 2.** *Загальні положення про екологічну експертизу території.*

**Тема 3.** *Органи державного управління в галузі екологічної експертизи.*

**Тема 4.** *Методологічні принципи ЕП.*

**Розділ 2. Порядок проведення та економічний механізм здійснення екологічної експертизи.**

**Тема 5. Статус експерта та замовників екологічної експертизи.**

**Тема 6. Умови, підстави і процедура проведення екологічної експертизи.**

**Розділ 3. Порядок проведення та економічний механізм оцінки впливу на довкілля**

**Тема 7. Оцінка впливу на навколишнє середовище (ОВНС): склад і зміст матеріалів (ДБН А.2.2.-1-95).**

**Тема 8-10. Забруднення навколишнього середовища.** Забруднення атмосфери, вод суши, ґрунтового покриву. Відходи

**Тема 11. Міжнародне наукове і економічне співробітництво у вирішенні глобальних екологічних проблем**

**Тема 12. Висновки**

7. Головною формою організації вивчення курсу є:

- лекції, бесіди, лекції-диспути;
- практичні роботи для закріплення у студентів основних положень теоретичного курсу;
- консультації;
- контрольна робота.

8. *Форми організації контролю знань* – теоретичний захист практичних робіт; поточне експрес-опитування за матеріалами лекцій; участь у дискусіях під час лекційних та практичних занять; поточна контрольна робота для перевірки засвоєння матеріалу курсу, залік.

9. *Мова викладання* – українська

10. *Список рекомендованої літератури:*

#### **Основна література**

1. Гайнріх Д., Гергт М. Екологія: сігу-Аііаз: Пер. з 4-го нім. вид./ Наук. ред. пер. В.В.Серебряков.- К.: Знання-Прес, 2001. - 287 с.:іл.
2. Гавриленко О.П. Геоекоекологічне обґрунтування проєктів природокористування: навч. посібник. - К.: Ніка – Центр, 2003.- 332 с.
3. Закон України Про оцінку впливу на довкілля (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 29, ст.315. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19#Text>
4. Закон України Про стратегічну екологічну оцінку (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 16, ст.138). - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19#Text>
5. Нормативні акти Кабінету Міністрів України, ДБН А.2.2-1-95. Склад та зміст матеріалів ОВНС. Мінекобезпеки України, 1996.
6. Мингазова Н.М. Экологическая экспертиза. (Ч.1.), Научно-теоретические и правовые основы. . - М, 2001.- 405 с.
7. Реймерс Н.Ф. Экология (теория, законы, правила, принципы и гипотезы).-М., 1994.

#### **Допоміжна література**

1. ДБН А.2.2-1-2003. Склад і зміст матеріалів оцінки впливів на навколишнє середовище (ОВНС) при проєктуванні і будівництві підприємств, будинків і споруд. – К.: Держбуд України, 2004. – 17с.
2. Україна: основні тенденції взаємодії суспільства і природи у ХХ ст. (географічний аспект)/ За ред.. Л.Г.Руденка. – К.: Академперіодика, 2005. – 320 с.

#### **10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення**

1. Додаткові матеріали до дисципліни «Екологічна експертиза». Режим доступу: <http://eia.menr.gov.ua/upload/files/rHKYLgeNQE.pdf>
2. Додаткові матеріали до дисципліни «Екологічна експертиза». Режим доступу: <http://eia.menr.gov.ua/upload/files/m8KTEB7Sk9.pdf>
3. Додаткові матеріали до дисципліни «Екологічна експертиза». Режим доступу: <https://kharkivoda.gov.ua/oblasna-derzhavna-administratsiya/> strukturaadministratsiyi/

strukturni-pidrozdili/486/2841

4. Статистична інформація <http://www.ukrstat.gov.ua>

5. Центральна наукова бібліотека ХНУ ім. В.Н.Каразіна.  
<http://www.library.univer.kharkov.ua/ukr/>

6. <http://www.management.ru>

#### **Методичне забезпечення**

1. Клименко В.Г. Екологічна оцінка природних ресурсів/ В.Г. Клименко, Л.І. Фролова. - Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2009. – 64 с.
2. Клименко В.Г. Журавель Г.Г. Гідроекологічна оцінка поверхневих вод басейну р. Уда (в межах Харківської області): методичний посібник для студентів.- Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2012. - 100 с.
3. Клименко В.Г. Слацова М.В. Екологічна оцінка річок міста Харкова: методичний посібник для студентів-географів.- Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна.2015.- 60с.